

REDACȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe an ..... 20 cor.
 pe 6 luni ..... 10 cor.
 pe 3 luni ..... 5 cor.
 pe 1 lună ..... 2 cor.
 pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:

de un și garand: prima dată 14
 bani; a doua oară 12 bani; a treia
 oară 8 b. de fiecare publicație.

Atât abonamentul, cât și inserți-
 unile sunt să se plătească în Arad.

Valoarea pentru oraș și comitate

scrierilor adresate nu se primesc

Politica de rase.

Multe și variatele nevoi ale vieții împing pe oameni la vrăjmășie. Această vrăjmășie s'a arătat încă de mult. În cele mai depărtate vremuri ale istoriei omenirii s'am pe sălbaticii noștri strămoși războind unul împotriva altuia. Când după sute și sute de ani de trudă și dușmănie, oamenii istoriei au isbutit a alcătui familia — și dintr-o formă a organizării sociale, — vrăjmășia dintre individ și individ, dintre frate și frate s'a potolit. Omul, sălbatic și războinic, a recunoscut în altul legat de el prin lege un prieten, și așa, lupta care a fost de-a lungul timpului legea de dezvoltare a organismelor a făcut un pas spre progres: a trecut de la vrăjmășia dintre frați, la vrăjmășia între familii. Când mai târziu s'a format prin întrunirea mai multor familii tribul — și dintr-o formă a organizării sociale —, omul a pășit de pe scena mică a familiei și s'a îndreptat spre cea mai mare și mai nobilă a unui trib atacând un altul. Triburile adunându-se la un loc, au alcătuit prietenii organismelor sociale în adevăratul sens al cuvântului, adică popoarele, iar odată cu constituirea acestora (a popoarelor) războiul a mai făcut un pas înainte: indivizii și familiile au început să se unifice și să se unifice prin viața comună, prin neputințele comune, n'au mai luptat unul împotriva altuia, ci s'au dușmănit numai cu alte popoare.

În resumat, progresul a mutat războiul de pe scena individuală a oamenilor toți împotriva unii, pe teatrul mare construit din diferitele popoare. Secolele ultime de dezvoltare stăruind însă cu toate puterile științei și experienței a înfrăți popoarele, războiul tinde actualminte a face un pas departe, a nu mai pune în față popoarele ci unitățile mai mari, adică rasele. Războiul din Asia e, la dreptul vorbind, adevărata adevărare prin fapt a acestei năzuințe de a constitui fondul unei legi sociale. Cum războiul înfrățește indivizii, familiile, triburile, și apoi și popoarele, așa că vechea dușmănie dintre oameni se mai arată doar, și doar, dușmănia dintre rase.

Față de cultura vremii în care trăim, cultura atât de înaintată și plină de sentimente umanitare, războiul e un arhaism, un rău, o ticăloșie a trecutului pe care n'am putut-o stârpi pe de-a întregul, și e cu atât mai vinovat, mai rușinos războiul pentru omenire, cu cât are loc între elemente sociale mai restrânse. Pe la 1400 două familii italiene se puteau război fără a mira mult pe contemporanii lor: astăzi luptele dintre Gelfi și Gibelini, dintre Montequi și Copullet, sau dintre familiile engleze de York și Lancaster ne-ar umplea pe toți de indignare, dacă ar mai fi cu putință. Timpurile *vendettei* au trecut (ne place a crede, pentru totdeauna); războiul dacă mai poate avea o justificare, apoi nu o are de cât atunci când pune față în față cele mai mari tabere omeniești: rasele. În asemenea caz războiul devine un stimulent puternic, regretabil, dar folositor, un fel de «rău necesar» care ține deștepte virtuțile primordiale ale omenirii: curajul, devotamentul, eroismul. În respectul acestei legi trebuie se recunoaștem dar că acolo unde cumintenia soartei a pus față în față mai multe rase, a făcut-o anume pentru binele lor respectiv și pentru al omenirii în general. Rusia din lupta cu Japonia va învăța a-și cunoaște lipsurile, iar Japonia va dobândi aceea încredere în sine, fără de care nu se poate realiza progres. De asemenea dacă cu regiunea muntoasă a Ungariei, soarta a pus față pe Români și Unguri, nu a făcut-o fără cuvânt: cel mai tiner vâstar al rasei latine trebuie să-și împlinească menirea în lume; ne vine timpul, ne chiamă vremea la viața cea mare, la adevărata viață. După-ce Franța și Italia surorile noastre mai bătrâne au luminat, au strălucit, ne vine rândul să ținem și noi sus făclia civilizației. Ear pentru împlinirea unei asemenea meniri, având nevoie de toate puterile noastre cu toții, de cele conștiente ca și de cele latente (ascunse) cumintenia soartei a hotărât, ca Ungurii să ne dea prilej a cultiva sentimentele naționale tocmai din asuprirea ce exercită asupra noastră.

Așa fiind lucrurile, trebuie să înțelegem cu toții că «ori-ce rău, e spre bine» că fiind chemați pentru realizarea unor chestiuni

mai mari, trebuie să ne aflăm pregătiți. Cuminții să se deprindă a înțelege lucrurile astfel: suntem fii celei mai vrednice rase și suntem cei mai tineri, ce-au făcut frații noștri mai mari, noi trebuie să întrecem, de aceea ne și oțelește soarta mai tare. În greutățile pe care împrejurările actuale nu le impun trebuie să vedem însemnătatea chemării noastre și să fim mândri.

Nimic nu va putea răsturna marea lege a istoriei, care cârmuește destinele popoarelor cu însași puterea neînvingătoare a soartei. Să învățăm dar a pricepe lucrurile cum sunt: dela aleși se cere mult fiind-că suntem aleși latinității. Să privim dar cu încredere viitorul.

Un popor nu poate decât să înainteze sau să moară, ear noi ne pregătim a înainta. Înțeleptul cuvânt: «am fi perit dacă n'am fi fost gata să perim» înseamnă că: dacă nu am fi îndurat cel mai mare pericol, n'am fi învățat a învinge, și n'am putea să ajungem, ceea-ce mai mult ca sigur, adică prin însași legea neștirnutată a soartei, *trebuie să ajungem*.

Motive șoviniste în cumpăna dreptății.

Un avocat maghiar din Arad divorțat de soția care este o princesă vieneză, se ceartă pentru copil. Vorba e, că de copilul acesta e legată imensa avere princiară din Păncota. Mama cere copilul, ear tata nu-l dă, motivând între altele că mama urește pe Unguri și și-ar crește copilul în spirit anti-maghiar. Sedria orfanală a orașului Arad a primit motivul șovinismului, adică, că prin creșterea copilului la mama-sa s'ar nemți și așa a dat copilul tatălui. Forul de apelație administrativ din Arad a aprobat această sentință. Afacerea va merge acum în apelată la minister: Vorba e că și în chestiune de al meu și al tău și-a infipt șovinismului ghierele.

Vor zice unii, că administrația nu numără, ea face de capul ei; dar judecătorii sunt intacte de șovinism, acestea se țin strict de litera legii. Un caz însă ne arată tocmai contrarul și adică: Un solgăbierău gălăgios într-o scrisoare privată numește pe un bărbat de înaltă poziție

Sirolin

Cel mai excelent profesor și medic îl recomandă ca remediu cu efect contra morburilor de plumăni, afecțiunilor organelor de respirație, precum: bronchită cronică, tusă convulsivă, și mai ales este recomandat Convalescenților după influență. — Sirolinul promovează apetitul și face să crească greutatea corpului, depărtează tusa și flogma și face să înceteze asudarea de noapte. — Din cauza mirosului și gustului său plăcut este luat cu plăcere și de copii. În farmaci să opăță în sticle de 4 cor. Să fim atenți, ca fie-care sticlă să fie provăzută cu firma de mai jos

bisericească »hiena diecesei«. Acesta-I face solgăbirăului proces de vătămare de onoare la judecătoria unde aparținea solgăbirăul. Pertractarea se ține de tot fidel la un fum de țigaretă și judele achită pe solgăbirău, pe motivul că de și după lege constituie vătămare de onoare înjurătura solgăbirăului, dar luând în socotință că aceia a fost o evoluție patriotică față de un — vezi Doamne — nepatriot, solgăbirăul este achitat și într'una felicitat de către judecător pentru discursul de apărare. Chestiunea e apelată de vre-o 4 luni și nu-I chip de a mai ajunge la termin, ca cel puțin să vedem dacă și tribunalul din Arad depășește de pe terenul strict legal la motivele streberilor pitulați sub pânza șovinismului, ori va salva reputația judecătorilor ungurești. Vorba e însă că elementul șovinst s'a ivit în sanctuarul justiției unde se face deosebire între cetățean și cetățean, între onoarea unui cetățean și altuia, aceasta clătina falnică deviză: »Iustitia regnorum fundamentum«.

Tată și fiu.

Ni-se cere publicarea următoarelor șire:

Pe cât ne-a însuflețit și pe noi Cermieienii isbânda morală raportată de candidatul naționalist la Peșca, pe atât ne-a supărat purtarea nenorociților preoți dela Micălaca și indeosebi a lui Ioan Morariu, care e născut și crescut în Cermieiu.

Aceasta purtare nu ne-a surprins însă, căci noi cunoaștem pe Ioan Morariu și știm cum este crescut de acasă.

Se știe adecă, că tatăl preotului *Ioan Morariu*, cu numele *Aron* a lui *Mitroc* este cel mai fanatic propagator al pocăitismului anabaptist, în aceste părți. Crescut deci în acest duh fariseic, nu ne-am mirat că ficiorul falsului apostol al pocăitismului, infige cuțitul în sinul mamei națiunii și atunci când toți cei buni se alătură la steagul național, — el trece în tabăra guvernului care vrea să ne maghiarizeze.

Să nu vă mirați fraților Micălăcenii, dacă odată veți vedea, că preotul vostru Ioan Morariu va trece chiar la turma tatălui, seu la cea a pocăiților!

Un cermieian.

Răsboiul ruso-japonez.

Lupta mare dela Liaoyang și victoria Japonezilor.

După pregătiri și opinteli de săptămâni de zile, Japonezii reușiră să silească pe Kuropatkin să primească lupta decisivă, de care acesta par'că se feria și se îngrozia de voia cu ori-ce preț să fugă la Mukden. El bine, planul acesta i-s'a zădărnicit, și acum a fost silit să dea piept de voie de nevoie cu adversarul neluat în seamă de făloșii Ruși. La 31 August deja vestise o telegramă din Petersburg pe baza raportului lui Kuropatkin, că Japonezii au luat ofensiva pe întreaga linie de bătaie, concentrându-se într'o singură armată tustrele armatele japoneze. La 1 Septembrie deja întreagă împregiurimea Liaoyangului oferia un groaznic aspect: 600.000 de puști și 1300 de tunuri vomeau foc diabolic, încât se cutremura văzduhul și pământul, ear' înălțimile din giur sēmēnau cu niște adevărați crateri de vulcani. O depeșă din Londra dela 1 Septembrie vestise eri, că după o luptă desperată Rușii au fost goniți din două poziții puternice. Centrul rusesc s'a retras pas de pas și în fine, cuprinși de o spaimă nebună, ce seamănă mai mult cu panica, Rușii au luat-o la fugă desordonată spre Nord. Atacul în contra centrului rusesc l'a îndreptat generalul Kuroki cu o putere iresistibilă. Se afirma că armata lui Kuroki ar fi trecut lângă Vejiku peste riul Taitse, ceea-ce ar fi înseamnat, că retragerea Rușilor este tăiată.

În lupta din ziua primă ambii contrari s'au apropiat atât de tare unul de altul încât lupta dela distanță cu plumbii a

degenerat în o învălmășeală, în care năvălea om contra om cu baioneta pe puștii și revolverul. Și de această dată Japonezii au dovedit, că sunt mai de voinici, ca să poată da piept sensul adevărat al cuvântului cu toți moșii atleți ruși.

Ceea-ce am amintit mai sus, au fost evenimentele din 31 August și 1 Septembrie.

Depeșile dela 3 August vestesc că Rușii au fost goniți din toate pozițiile ear Duminecă la 4 Sept. Liaoyangul a fost cucerit de către Japonezi. Armatele ruse s'au retrase sub comandamentul suprem al mareșalului Oyama au atacat cu o energică rezistență demnă de admirațiunea lumii. Acest atac era îndreptat mai ales contra aripelor armatei contrare cari fiind înfrânți și centrul a cedat. Într'aceea divizia de presurare a lui Kuroki parte pe partea prin apă a trecut dincolo de riul Taitse înaintând apoi în direcția nord-vestică de-a lungul liniei ferate Liaoyang-Mukden spre localitatea Yantai. Când Kuroki a prins veste despre aceasta manevră a Japonezilor, imediat a dat ordin pentru retragere, asupra căreia lipsesc amănunțuri dar atâta rămâne sigur, că între trupele cari mascau retragerea lui Kuropatkin între trupele de urmărire ale Japonezilor a fost luptă groaznică până ce în fine Rușii au luat-o la fugă.

Oștile rușești bătute cumplit la Liaoyang se adunasere la Yantai, unde le amenința un nou pericol, deoarece-ce în cale le sta în față armata lui Kuroki cu o divizie destul de tare pentru a desvolta o înverșunată rezistență până la propie grosul armatei japoneze sub comandamentul mareșalului Oyama și al generalilor Oku și Nodzu.

Trupele ruse, cari mascau retragerea armatei, căreia Kuropatkin numai după ce au fost luate fortificațiile dela Vest ale râului, i-a comandat retragerea, au avut o luptă din cale afară sângeroasă cu armata adversară ca să poată trece dincolo de riul Taitse.

Generalul Kuroki trecând riul Taitse s'a postat în calea lui Kuropatkin pe

Poesii populare.

Culese de: Sava Ș Demian.

Frunză verde-a pomului
Trece vremea dorului,
Și vârsta feciorului.

A trecut și timpul nost
Când la mine 'n brață-ai fost
Și-mi ziceai cu-o zîmbitură
Dă-mi bădiță-un pic de gură.

Și ți-am dat fără 'nbiere
Că ți gura curat miere,
Și ți-am dat că mi-ai fost dragă
N'am luat vorba de șagă.

Frunză verde-a macului
Fecioru-I dat dracului,
Că te ține cu vorba
Până-ți sărută gură,
Ți-se 'ntoarce pe la spate
Și se duce mai departe.

Lasă mândra nu vorbi
Că nu ști încă iubi,
Că dacă ai fi știut
Nu te-aș fi lăsat, demult,
Numai dragostea ți rece,
Nu mi poți sufletul petrece.

Fetiță, față bărnace,
Dă-mi guriță căta-mi place,
Că și eu o să-ți dau ție,
La toamnă strugurii din vie.

Fetiță cu buze moi,
Când treci seara pela noi,
Nu veni pe calea dreaptă,
Ci te du pe ceialaltă,
Să nu știe nimenea
Că tu-ai fost drăguța mea.

Și chiar dac'o fi să vii
Nu călca tare 'n călcâi,
Calcă numa'n degete
Și treci cât de repede.

Foaie verde de nucuț
Am avut și eu drăguț,
Dar' m'a lăsat fără de veste,
Că i-a fost drag de neveste.

Foaie verde de nuc mare,
Măi, bădiță, bădișoare,
Vino eară înapoi
Că-ți dau car și patru boi,
Și-ți dau două vaci cu lapte,
Numa să mă duci departe.

Și de-o fi să te 'nvoiești
Haidem până la Ploiești,
Că e 'n țara Românească,
Nu pot să ne mai găsească.

Culese de: Trifu Bacla, Cuzma Dragota și Truica
Vuc din Rudăria.

Frunză verde foaie fragă
Ce mai zici mândruțo dragă

Eu ți-or zice floare albă
Că de mult mai fost tu dragă
Trandafir roșu 'nflorit
De mulți ani eu te-am iubit.

Frunză verde de mohor
Măi tu neico bădișor
D'e-i umbra lumea 'mprejur
Să te 'ntorci ca grâu 'n ciur
Nu-ți vei căpata drăguță
Să-ți fie la inimuță
Precum țe-am fost bade eu
Dragă la sufletul tău

Frunză verde rosmalin
La băbuța tot mai vin
Eu mai vin și nu te las
Să fi mândro cu necaz

Mândruțică mândra mea
De ce ți inima rea
O vrea să strici și pe a mea
Lasă-mă bădiță 'n pace
Că de tine tot imi place
Dară eu am auzit
Că 'ntr'o zi tu ai venit
Și pe min' nu mai găsit

Că bărbatul când venia
Tot cu tine mă mustra
Și zicea că un' că altă
Și trebuia să plec odată,
De răul bărbatului
De gurile satului

sa-l strângă la Yantai între două fo-
cari. Cu toată încordarea forțelor lor obo-
re în luptă fără încetare zile de-a rândul,
japonezii n'au reușit cu planul lor de a im-
presora pe Ruși și astfel a-i sili să capituleze.
**Generalul rus Kuropatkin a reușit să scape
de groaznică catastrofă, dar în schimbul
nimiciei unei părți bune a armatei
sale. Regimente întregi rusești s'au
dispersat. Arrier-garda care acoperia re-
tragerea grosului armatei rusești, s'a
trănit aproape toată în infricoșatul foc
de artilerie japonez. Rușii scăpați din
gura morții la Yantai fug în grabă
de bună spre Mukden, urmăriți în con-
tinu și neliniștiți de către Japonezi. Și
aceea-ce este mai însemnat, e că generalul
japonez, Kuroki și acum se află în naintea
Rușilor, grăbind cu mare zor, să ajungă
mai înainte la Mukden, decât Kuropatkin.
Se vede deci că Japonezii și-au pus în gând
să nimicească dacă nu în luptă decisivă,
să oprit prin hărțuiri continue oastea rusească
de slăbită și slabă. În vederea asta Kuro-
patkin nici nu are de cuget să se oprească
la Mukden, ci își caută de drum mai în
sus se afle unde-va un loc mai sigur, căci
la Mukden, care nu este întărit, l-ar putea
potopi Japonezii. Așa s'a sfârșit lupta mare
de la Liaoyang: cu bătaia groaznică și fuga
deștinată a Muscalilor.**

Fortificarea Port-Arthurului.

„Die Zeit“ scrie:

Port-Arthurul nu posedă nici o întărire
deosebită a orașului, acei puternici sămbure in-
terior care face o cetate să poată rezista mai
de departe, chiar după căderea lucrărilor princi-
pale de apărare. El e protegiat numai de un
câmp și însăși această ultimă linie de apărare
nu are, în parte în mâinile Japonezilor. Prin
aceasta ar fi decisă și soarta fortăreței. Despre
apărare cu succes nu mai poate fi vorba. Pe
ce trece se vede mai clar că Port-Arthurul
e cu desăvârșire pierdut. Forturile de pe țărm
nu au împlinit destul de bine menirea lor, ză-
răcînd încercările Japonezilor de a forța și
închide intrarea portului; dar totuși în cursul
luptei s'a dovedit că sunt insuficiente. Se știe
de adese-ori Togo dintr-o poziție acoperită a
bombardat indirect portul și orașul fără ca Rușii

sa-l poată împiedeca. În și mai mare măsură
este slab frontul de pe uscat. După cerințele mo-
derne, cingătoarea unei cetăți trebuie să fie la
o așa distanță în cât să fie imposibilă o bom-
bardare eficace din partea inamicului a interio-
rului orașului sau chiar peste cetate. Cingă-
toarea Port-Arthurului n'are o depărtare mai
mare de 3—6 chilometri; astfel că Japonezii
după luarea pozițiilor înaintate au putut bom-
barda de pe Dealul Lupului, peste cingătoare,
portul și orașul. Că focul lor a trebuit să fie
eficace, o dovedește încercarea disperată a flotei
ruse de a eși din port.

La noua fortificare a Port-Arthurului a
servit ca bază vechia linie chineză de întărire,
care nu era cea potrivită. Frontul răsăritean
era bine așezat și n'ar fi căzut așa de repede
în mâinile Japonezilor dacă nu li-s'ar fi creat o
poartă în urma unei explozii într'un fort din
mijloc. Rusia a întărit puternic această parte și
ea formează acum simburile întregului front
de apărare.

Cauza principală a căderii repede a Port-
Arthurului va fi alegerea nenorocită în stabili-
rea frontului nord-vestic. Situația izolată a gru-
pului Ician, lipsa totală a unui punct de sprijin
la stînga, înălțimile aflătoare abia la 2 chilo-
metri și cari în parte îl domină au avut de
urmare că întăriturile acestea au fost înconju-
rate și luate aproape fără luptă în nu mai mult
de o jumătate de oră. Rapoartele ziarelor anunță
despre asaituri, despre succese și nesuccese,
toate la înălțimile Ician, de unde se poate con-
chide că Japonezii au ajuns aci. Dacă înaintea
acestui grup s'ar afla o linie de forturi perma-
nente, Japonezilor le-ar fi fost imposibil să
ajungă acolo.

Se presupune că Rusia n'a înaintat lu-
crările la acest front din cauză că întreaga linie
de azi era considerată ca întărire interioară și
se plănuia construirea unei noi linii de for-
turi, dar timpul a fost prea scurt pentru aceasta,
plus că, după-cum se afirmă, s'au delapidat din
banii destinați pentru fortificații...

Știri mărunte la ultimele întâmplări de pe câmpul de război.

— Nu suntem încă lămurii asupra locului
unde se află Kuroki cu aripa dreaptă armatei
Japonezilor. Am arătat altă-dată de ce Kuroki
nu trecea la Nord de Taitsiho: îi era teamă ca
nu cum-va Rușii cari aveau în stăpânire podurile
de la Liaoiang să nu treacă cu puteri covârșitoare
la Nord de riu și să zdrobească diviziile japoneze
ce s'ar fi hazardat, momite de dorința de a tăia

retragerea spre Mukden. După ce însă din de-
peși oficiale, resulta că Rușii se află la Nord de
Taitsiho deci că Liaoiangul și podurile sunt în mâ-
nile Japonezilor, acest motiv ne mai fiind, aripa
dreaptă a trecut peste riu și a ocupat comuni-
cațiile dintre Liaoiang și Mukden. Tocmai va-
loarea strategică a stăpânirii lui Taitsiho la Nord
de Liaoiang arată că trebuie să se fi urmat lupte
crâncene pentru această poziție. Centrul aripei
drepte japoneze pare a fi la Șunpiaotau, iar aripa
stîngă a aripei stîngi mai la Nord.

— După operațiile din urmă se vede că
Japonezii caută să impresore cu totul de Kuro-
patkin. Așa se și declară riths din Tokio. Dacă
vor izbui va avea loc o luptă hotărîtoare nouă,
dar de data aceasta cu arme egale, căci nici Rușii
nici Japonezii nu au la apus de Liaoiang poziții
strategice superioare, deci superioritatea numerică
a Japonezilor va trebui să-și facă efectul firesc.
Până acuma Rușii s'au luptat în poziții întărite.
Acuma vor fi impresurați din trei părți, după ce
au fost bătuți, iar Japonezii fiind plini de incre-
dere și de avânt după biruințele ce-au câștigat.
Numai o înfringere a aripei lui Kuroki ar putea
întârzia nițel catastrofa. Acuma Japonezii sunt
stăpâni pe poduri și pot întrebuița în folosul
lor poziția strategică a Liaoiangului.

— Reuter spune dela Tokio 1 Septembrie,
că Kuropatkin concentrase la Liaoiang toate
zile a făcut împotriva cea mai înverșunată la
atacurile Japonezilor. Mareșalul Oyama a arun-
cat toate trei armatele japoneze asupra pozițiilor
întărite și cine apărate ale Rușilor. În sfîrșit,
Japonezii au reușit să respingă aripa stîngă a
Rușilor: dar mult timp nu putură birui aripa
dreaptă. În ziua de 1 Septembrie st. n. dimineața,
aripa stîngă a Japonezilor a luat înălțimea Hsin-
litun la apus de muntele Șasan și rupse linia
Rușilor, făcînd de nevoie retragerea centrului și
aripei drepte a Rușilor. Kuropatkin a fost com-
plicit bătut.

— Liaoiangul e în mâinile Japonezilor.
Retragerea, zice Kuropatkin că s'a făcut în cea
mai bună regulă. Anevoie de crezut; căci ase-
menea retragere se poate face numai, când dușma-
nul nu te zărește. Numai arătarea patrulelor de
călărești ai dușmanului și tot ajunge pentru a
precinui o neliniște, pe care abia stăpânește dis-
ciplina de fer. Dar o retragere silită de armele
dușmanului, în timp ce acesta te urmărește nu
se poate face: e mai pe sus de firea omenească;
căci panica se produce foarte lesne, mai ales
când retragerea avea a se face peste câte-va po-
duri numai.

Măndruia fir de grâu
Vrut-aș f să nu te știu
Că de când te știu pe tine
N'a rămas inima 'n mine
Și câtă e mai rămas
Ea de drul tău a ars

Frunză verde leuștian
Când eram de nu iubeam
Unde m'culcam, durmian
Dar acu te când iubesc
N'am la să mă odihnesc

Frunză vrde bob de mac
Cum nu mândra mare drac?
C'am umlat tot pentru ea
Și nici cun nu-i pot plăcea
Că nu m' frumos ca ea
Frumos nici nu pot să fiu
Apoteca e n'o știu
Și albele 'am de leac
Frumos cm drac se mă fac?

Nici cându m'am rumenit
Trebuie săfiu urât
Dară mie ot nu-mi pasă
Că nici eanu e frumoasă
Că frumoasă dacă ar fi
Ea zău nus'ar rumeni.

NAPOLEON BONAPARTE.

(Urmare.)

În dimineața zilei de 28 Iulie Murat sur-
prinsă pe împăratul cu știrea, că Rușii au luat-o
la s'netoasa și, că nici continuarea zilei să nu
fie demnă de început, aci primi Napoleon și
vestea, că pe de-o parte sultanul Turciei în-
cheiă pace cu Rușii la îndemnul cabinetului
englez, pe de altă parte regele Svediei, fostul
general Bernadotte, se asocie cu cea mai mare
nerecunoștință și infidelitate dușmanului.

Fata lui Napoleon se întunecă la aceasta
știre, ear fiind-că dela generalii săi și mișcă-
rile lor au sosit vești bune, își continuă înain-
tarea spre Smolensk fără a sta la îndoială.

Cele două aripi ale armatei rusești, cari
pân'acum au operat despărțite una de alta, se
uniră la punctul acesta însemnat și se părea că
ar voi să opună rezistență victorioasei aquile
franceze. Napoleon, când zări puternica tabără
de 120.000 oameni, strigă plin de bucurie:
„În sfîrșit îl am în mână!“ dar — se'nșelă din
nou. Cetatea se apăra vitejește până-ce ar fi
ajuns în puterea Francezilor, însă coloanele de
război rusești se retraseră despărțindu-se în
două, spre Sant-Petersburg și Moscva.

Napoleon privea dintrun turn al orașului
Smolensk vîzînd depărtarea dușmanului ce se
ferea de luptă și geniul lui ager ghici îndată
că direcția dublă nu e decât cursă și cele două
corpuri de armată se vor uni la aceeași țintă.
Dete așa-dar ordinul să urmărească pe Ruși.
El însuși se îngrijea de răniți și de întreținerea

soldatilor săi cu cea iubire de părinte, care
i-a fost cea mai nobilă trăsătură a caracterului
său și care ne explică în mod natural alipirea
și iubirea aproape fanatică, pe care o simțeau
betrânii lui grenadiri pentru el și pe care o
arătau în miș și miș de feluri mișcătoare, dar
mai ales la sfîrșitul dezastruos al acestei nenor-
ocite campanii.

La această întrebare i-a dat răspunsul
resultatul unei strălucite învingeri. Divizia de ar-
mată a generalului Ney bătă lângă Valutina
30.000 de Ruși într'un mod complet și cu
toate că victoria fu scump plătită prin moartea
viteazului Gudin, totuși acest eveniment ne-
șteptat electriza pe Napoleon și îi redete toată
puterea și elasticitatea spiritului său.

Vulturul francez întinse aripile și înaintă
în sboru-i îndrăzneț spre sfîntul oraș al popo-
rului rusesc!

XVI.

Ager e ochiul vulturului . . . privirea lui
pătrunde departe-depart, dar ce e dincolo de
orizont; în deșert vrea s'o vadă, ori-cât de în-
nalt ar sbura prin aer!...

Guvernatorul Moscvei, contele Rostopcin
adună în Creml nobilimea și burghezimea ru-
sească și tocmai când îl conjura să moară pen-
tru patrie, ușa capelei se deschide dintr'odată
și în prag apăru țarul. Cuvîntarea și rugăciunea
lui pătrunse în sufletul supușilor săi și jură-
mentul, ce l'au depus, a mântuit Rusia.

D'abea plecă țarul d'aci la Petersburg și
trimise în locul său la oștire pe Kutusow, pe
betrânul, pășitul și poporalul general, care cu-

E peste putință să se păstreze buna ordine în mulțimea de oameni cari, căzuți, cari se îndesue cătră locul de trecere. Trecerea unui pod, chiar în timp de pace, cere măsuri extraordinare, ce să mai zicem pentru o trecere în urma unei înfrângerii. Istoria războaielor ne dă destule exemple de efectul ce grămădirea oștilor la asemenea trecători produce. Să ne aducem aminte de retragerea dela 1866, la Königgrätz, când soldații nu aveau răbdare să caute podul, ei se aruncau de-a dreptul în Elba. Să mai amintim de retragerea lui Napoleon din Rusia, a cărui armată s'a desorganizat cu totul la trecerea podului peste Berezhina. Și retragerea lui Kuropatkin s'a întâmplat cu împrejurările grozave, ce cunoaștem, ba încă noaptea! Ca să credem că s'a făcut în ordine, ar trebui să fim foarte optimiști.

— Mai rămâne de știut dacă va reuși Kuropatkin a scăpa de sfera de influență a coloanei dușmane care înaintază dela Sud-Ost spre Yantai. Dacă reușește să scape și de atacul celor două diviziuni ce înaintază la Apus de Liaoiang, atunci sfârșiturile armatei lui vor putea ajunge la Mukden și a se concentra acolo. Japonezii firește că vor face toate silințele de a lovi cu cele două coloane laterale, căci numai astfel victoria lor va fi complectă și poate chiar de închierea păcii. Dacă nu, Japonezii vor rămâne cu câștigul ce au făcând pe Ruși să piarză atâția oameni și mai ales atâta material, la Liaoiang, material care le va fi foarte greu Rușilor a și-l procura din nou, aducându-l din Europa.

— Față de această retragere, ne întrebăm plin de mirare: „Pentru ce a primit Kuropatkin lupta, de ce nu s'a retras, din vreme, de bună voie spre trupele proaspete cari îi sosesc mereu din Europa, ca să primească lupta numai după ce ar fi avut puteri îndestulătoare? Ori poate armata aflată în Mangiuria are de scop numai a slăbi pe dușman, cu ori-ce preț, fie chiar cu prețul nimicirii de sine? Se dă oare armatei lui Kuropatkin tot același rol ca și flotei rusești din răsăritul depărtat?

— Liaoiangul e în mâinile Japonezilor. Peste puțin va fi instalat cartierul general al acestora în aceleași clădiri, în cari era al Rușilor, de unde pleacă ordinile generalisimului Kuropatkin! După o luptă inversunată de mai multe zile, înfrângerea Rușilor, e desăvârșită. Cu toată împotrivirea lor, Rușii n'au putut păstra nici gara, ei au părăsit toate pozițiile. Retragerea Rușilor e generală și lovitura suferită de armata lui Kuropatkin e așa de grea, în cât, chiar dacă ar fi adevărată știrea fantastică dată de „Matin“, că generalul Linevici îl vine dela Vladivostoc în ajutor cu 30.000 de oameni, ar veni în zadar. Acest general o fi având încă zece zile de marș până la

Liaoiang, deci când ar găsi pe Japonezi bine pregătiți pentru al primi.

— Infrângerea lui Kuropatkin va avea oare înfruntare asupra soartei Port-Arthurului? Legătura de fapt între amândouă nu este, dar e de crezut totuși că Port-Arthurul nu va mai putea să se împotrivescă mult atacurilor desprețuitoare de moarte ale Japonezilor. Un lucru s'a dovedit: Port-Arthurul n'a fost așa de lesne de luat cum se credea chiar în unele cercuri militare. Nu se poate tăgăui că întăriturile acestui port au greșeli și lipsuri; dar nu e mai puțin devărat că așa cum sunt, au fost în stare a ține în loc o armată ca a Japoniei. Mil și mil de soldați au găsit moartea vitejilor sub zidurile lui, alte mil au înaintat peste leșurile tovarășilor lor, dar fără a putea izbuti mai mult. Nu se poate face merit numai întăriturilor, ci îndeosebi priceperii, energiei, sângelui rece, cu cari e înzestrat comandantul cetății, cât și vitejiei soldatului rus, care nu stă întru nimic pe jos prin fanatism și dispreț de moarte.

Și dacă azi sau mâine Japonezii vor lua cetatea, prin aceasta Rusia va pierde mult, nespun de mult, în privința politică și militară, dar onoarea armelor rusești va rămâne neatinsă. D'împotriva! Apărarea Port-Arthurului va fi o faptă glorioasă pentru armata rusească.

— Într-o știre din Tokio se spune că de Marți până la 1 Septembrie au căzut 25.000. Din altă știre se vede că Rușii erau în retragere pe toată linia, încă de Joi trecut dimineața și că la trecătoarea peste Taitsiho a fost Joi aripa dreaptă japoneză se afla la Iantai, între Liaoyang și Mukden. O parte din armata rusească, aripa dreaptă n'a putut trece peste fluviul Taitsiho, ci a fost împinsă spre apus și spre sud în spre fluviu. De Duminecă până Joi, zice un raport japonez, c'au pierdut ei 10.000 de oameni.

Din străinătate.

Chestiunea Cretană. O depeșă din Constantinopol spune că Poarta, pe baza raportului ce a primit dela agentul său diplomatic din Atena, a adresat celor patru puteri protectoare ale Cretei, o notă prin care roagă a se respinge cererea înaltului comisar al Cretei, prințul George, privitoare la unirea Cretei cu Grecia.

Politische Correspondenz află din Paris că se confirmă știrea că, afară de Italia, se mai opun Franța și Anglia la schimbarea statului-quo în Creta.

noștea toate obiceiurile neamului său și știa cu ce se poate, cu ce trebuie fanatizat poporul și armata. Când împăratul Napoleon ajunsese înaintea și privirea sa de vultul se opri pe cupolele aurite ale orașului, putu să observe și aceea cu drumul spre oraș e închis de 120.000 oameni și gurile întunecate a șase sute de tunuri. Trăsurile feței sale se luminau, ochii îi străluceau „Măne veți vedea al doilea Austerlitz!“ zise împăratul generalilor săi.

Intr'aceasta sosesc două cursori. Unul din Spania, anunțând înfrângerea Francezilor dela Salamanca; al doilea din St.-Cloud cu epistolele Mariei Luiza și fotografia regelui Romei. Acesta din urmă repară ce-a stricat cel d'întâiu. Napoleon așeză potretul fiului său pe o șevaletă, ca să-l vadă soldații și să se însuflețească pentru el. „Dacă ar fi de 15 ani am avea originalul între noi“, zise împăratul zimbând.

In ziua de 7 Septembrie Napoleon era deja la orele 2 după miezul nopții în picioare și inspecta liniile de atac. Pe la 6 ciasuri soarele strălucitor și muiestros și blândețele sale raze erau în contrast mare cu ceea-ce se întâmplă pe pământ.

Lupta o începură Francezii prin o canoană de 30 tunuri. Rușii nu rămăseră datori. Intr'aceasta cele două coloane de război se apropiară una de alta. Pe de-o parte gloria, pe cealaltă parte fanatismul religios și patriotic. Ofenzivă și defenzivă, amândouă demne una de alta. Cu prețul sângelui lor propriu câștigară Francezii fiecare pas, cu cadavre își acoperă retragerea Rușii. După amiază la orele 2 vic-

NOUȚĂȚI.

ARAD, 9 Septembrie 1904

— **Noul vapor al S. M. R.** — Noul vapor al serviciului maritim român, comandat la șterele „Loire“ din Franța va fi gata în luna Februarie viitor.

Di locotenent-comandor Periețeanu, comandorul vaporului „Regele Carol“ va pleca la Saint-Nazaire pentru a-l lua în primire.

În luna Septembrie a. v. noul vapor va fi botezat „România“, a fi asvirlit pe apă.

Se știe că în anul viitor acest vapor va face împreună cu cele două existente servicii între Constanța și Alexandria (Egipt).

— **Apel.** Subsemnații pioneri ai culturii române ne trimit următorul apel publicare căruia îi dăm loc cu plăcere:

Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român anul acesta își va ține adunarea generală la 21 și 22 Septembrie st. n. s. c. în Timișoara metropola Banatului.

Insuflești de idea măreață urmărită de Asociațiune, prin ridicarea poporului nostru la cultură și civilizațiune și prin acesteia la bunăstare și mărire, apelăm la toată suflarea românească din Banat, dar în special la confrății noastre preoți și învățători, ca îndemnând și poporul de a lua parte în număr cât de mare, să se prezenteze la numita adunare, încălzindu-se la razele răspândite de acel focular sacru, pe lângă întreg poporul român din iubita noastră patrie.

Ameliorându-se soarta preoției și învățătorimii noastre prin ajutor de stat și quinale, pe cari direct sau indirect tot poporul nostru le supoartă, cu drept cuvânt poate pretinde deci, acei popor, ca preoții și învățătorii săi, se fie adevărații pioneri ai literaturii și culturii românești.

În speranță că și acest modest apel va servi ideea sublimă reprezentată prin Asociațiune, salutăm pe mama „Astra“ în mijlocul nostru, dorind ca literatura și cultura poporului român să înflorească, ear reprezentanții ei să trăiască!

Torac, la 3 Septembrie n. 1904.

Paul Tempea, m. p., paroch și vicar protopesc. V. Petrovici, m. p. preot directorul despartamentului Torac al Astrei. Mariu Tempea, paroch, Georgia Lupșa, m. p. preot. P. Avramușiu, m. p. învățător. Petru Mihaiu, m. p. învățător. Nicolae Nnciu, m. p. învățător. Georgiu Serb, inv. ș. cassarul desp. Torac al Astrei. Iuliu Rașu, inv. ș. D. Têrlaiu, m. p. învățător.

toria e decisă. Rușii au 12—13.000 morți, Francezii d'abea 3000, pierderea totală a Rușilor e 40—50.000 oameni, la Francezi 9—10.000. Patru-zece de generali ruși parte au căzut morți, parte au fost răniți ori au căzut prizonieri. Gloria Francezilor e complectată prin luarea a 60 de tunuri și captivarea a 5000 de Ruși. Lutusov lăsându-și răniții pe câmpul de bătălie se retrage în mare grabă între zidurile Moscvei și până când Francezii îngrijesc cu maritimie de răniții părăsiți, Kutusov ia toate măsurile necesare ca să apere sfântul oraș până la cel din urmă strop de sânge.

Dar Rostopcin l'a desmântat. Sufletul lui răutacios țesu alt plan: un plan fioros, infernal, care schimbă printr'o lovitură situația și înăbuși strigătul de bucurie a victoriosului dinaintea Moscvei.

Kutusov și cea mai mare parte a locuitorilor p răsiră sfântul oraș și o liniște mormentală domnește în palatele pompoase, când trupele franceze se mutară în ele. Napoleon temându-se de vr'o cursă stătu două zile la îndoială și numai a treia zi își așeză cartierul general în Kremlin. Sgomotul de veselie a soldaților săi îi împrăstie toată grija. Gloria sa militară ajunsese prin această expediție culmea măririi sale, cuceririle, fapăturile sale sunt asigurate pentru totdeauna prin acest succes uriaș. Socoteală deșartă! După câte-va ore o mare de flacări înconjură din toate părțile palatul imperial, unde țesu visul său strălucit și dulce și marea de flacări înghiți nu numai trecutul pozitiv, dar totodată și viitorul închipuit.

Planul lui Rostopcin sucse pe deplin. Neînvinșul francez nu luă în seamă cel mai însemnat factor al rezistenței inimicului: moravurile ruse, și când le-a cunoscut, era demăi târziu. Flacările se stinseră, însă aceste rușii nu puteau servi nici măcar le locuință pe un timp cât de scurt. Nu rămase alta, de cât să-l ducă aproape cu forța din acest loc, unde nici viața-i nu mai era în siguranță...

De astădată răspunsul veni din cer. În 13 Octomvrie începu să cadă deasupra clima rusească ajută a termina luptele de rezistență a moravurilor ruse.

Napoleon, care după alerea Moscvei avea de gând să meargă la Petersburg, dădu acum ordinul de retragere, căci prin corespondența fără răspuns perdu atâta timp în cât această întreprindere îndrăzneată s'ar fi schimbat într'o încercare ne bună.

Trad. după Idor: de Mircea.

(Va urma)

Neerolog. Subscripți cu inima frântă de anunțăm tuturor rudeniilor și cunoșcuților, fratelui nostru soț, respective tată *Aron Pop*, mare, căpitan montan în pensiuie, cavalerul coroanei de fier și al crucii Franței, azi în 7 Septembrie după un morb mai lung a încetat din viață în etate de 80 ani. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s-au așezat spre odihna vecnică la 8 Septembrie la 4 ore d. m. în cimitierul român din Oradea în veci amintirea lui! Văduva *Elena Pop* Login ca soție, *Eugen Pop* farmacist, *Emil Pop* director de finanțe subst., *Iuliu Pop* controlor de vamă statului, *Aurel Pop* casar la societatea austriacă în Oravița, ca fiu, și *Hermina Pop* Lazăr, ca fiică.

Epilog trist. Se anunță că *Enric Dunant*, creatorul „Crucii-Roșii“, e într-o stare desperată, și părăsit într-un ospiciu din cantonul Appenzel (Elveția).

În 1901 *Dunant* luă cu *Frederic Passy* fundațiunii „Nobel“ pentru pace, ca fondator al „Crucii-Roșii“.

Din nenorocire acest generos filantrop când avea în buzunare 50.000 lei, întrebuințată această sumă în de binefacere neținând pentru sine nimic se află în cea mai mare miserie având să se lupte însuși să fie ajutat.

Distincțiune. Regele Angliei a acordat lui *Enric Dunant* ordinul regal „Victoria“, cu lanț de aur al regelui *Francisc Iosif*.

Itinerarul turneului de conferențe al *A. P. Vojen*. Am anunțat în numărul nostru din 22 septembrie seria de conferențe ce dl *A. P. Vojen* va face în centrele mai însemnate românești din țară.

Comunicăm acum itinerarul d-lui conferențier:

„ Caransebeș	„ Probl. Nemuririi
„ Timișoara	„ Carmen Sylva
„ Bocșa-Română	„ „ „
„ Oravița	„ Probl. Nemuririi
„ „	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Ecica	„ Carmen Sylva
„ Banat-Comloș	„ „ „
„ Sân-Micl.-Mare	„ „ „
„ Banat-Comloș	„ Probl. Nemuririi
„ Sân-Miclaș	„ „ „
„ Nădlac	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Pecica	„ Carmen Sylva
„ Șiria	„ „ „
„ Boroșineu	„ „ „
„ Buteni	„ „ „
„ Halmagiu	„ „ „
„ Brad	„ „ „
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Abrud	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Orăștie	„ Carmen Sylva
„ Blaj	„ „ „
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Sibiu	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Făgăraș	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Brașov	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Cluj	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Năsăud	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Gherla	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Baia-Mare	„ Carmen Sylva
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Oradea-Mare	„ Carmen Sylva
„ „	„ „ „
„ Beiuș	„ „ „
„ „	„ Probl. Nemuririi
„ Oradea-Mare	„ „ „

Peste tot locul conferința se va ținea seara în 30/9.

Antentat anarchist. Un agent de poliție, care a fost rănit de o bombă într-o vespasiană publică, a adus-o la cunoștință. Bomba însă a făcut explozie și a dărâmat o parte a edificiului. Nu s-a fost nici o victimă.

Un nou canal maritim. Regele Christian IX Danemarcei a inaugurat noul canal, ce are o lungime de 12 km, care va lega orașul Odense, capitala insulei

Canalul, care e destul de adânc spre a îngădui celor mai mari vapoare transatlantice de a ajunge până la cheiurile Odensei, a costat 3 jum. milioane de franci; lucrările au ținut 4 ani.

După banchetul ce a urmat inaugurării, a fost o recepțiune la primăria orașului. Regele a convorbit mult timp cu lucrătorii; i-a felicitat de interesul lor pentru dezvoltarea orașului și a spus că se simte foarte fericit știind că nu sunt anarhiști în Danemarca.

Deputatul socialist *Marrot* a răspuns că anarhiștii n-au ce căuta într-o țară ce are votul universal, în care poporul își poate manifesta voința sa în parlament și controla astfel guvernul.

Christian IX s'a întors la Copenhaga unde a primit pe regele Greciei, venind din Paris.

— Lovit de fulger. Lucrătorul *Ștefan Holli* dela fabrica de ferării din Hunedoara, săptămâna trecută a plecat să între în lucru la sanatoriul ce se clădește în Geogiu. Pe cale l'a ajuns o ploaie în apropiere de Cristur, după încetarea căreia un trăsnet a lovit în căruța cu care călătoria și l'a ucis. Soției lui și mânătorului nu li-s'a întâmplat nimic.

— La răpirea atentatorului lui Plehwe. Un svon s'a răspândit că atentatorul contra lui *Plehwe* ar fi fost răpit din închisoare de către revoluționari.

În aceasta privință, „Morning Post“ publică următoarele amănunte:

Un individ, în uniformă de colonel de jandarm, însoțit de un medic militar și de un jandarm, a prezentat un ordin iscălit de *Muraviev*, ministrul de justiție, către directorul închisorii și în care se zicea că *Sassonoff* trebuia să fie predat colonelului.

Medicul, care însoția pe colonel, a examinat pe *Sassonoff* a fost așezat pe o targă și dus d'acolo. De atunci încoace nu se mai știe nimic de el. S'a constatat că ordinul iscălit de *Muraviev* era fals.

Nu e sigur încă dacă *Sassonoff* a fost luat de amicii săi, prin această stratagemă, sau dacă poliția a voit să facă pe *Sassonoff* să dispară pentru public în chipul acesta, spre a-l avea în mod mai complet în mâna sa.

— Congregațiunile și Napoleon. „Archives Nationales“ publică următoarea scrisoare, a lui *Napoleon I*, datată din *Schoenbrunn* 12 Septembrie 1809 și adresată ministrului cultelor primului imperiu *Bigot de Préamenen*:

„Nu voi să am misiuni în Franția. Veți binevoi a adresa o circulară către arhiepiscopii și episcopii Franței, pentru a le face cunoscut că nu cunosc pe nimeni din cler de cât pe ei, pe parochii și pe ajutoarele lor. Nu voi ca misiunii să parcurgă țara ca predicatori ambulanti. Dau în acest sens ordin ministrului poliției și d-voastră veți înțelege cu marele *Almosimer*. Nu voi misiuni de nici un fel. Permisese misionarilor ca să se stabilească la Paris și le-am acordat o casă. Rechem totul. Mă mulțumesc a exercita religiunea la mine, dar nu mă îngrijesc de propagarea ei în străinătate. Acești misionari sunt de altfel pentru cei cari îi plătesc; pentru englezi, dacă aceștia vor serviciile lor. Propuneți-mi un proiect de decret în această privință. Vreau să sfârșesc cu dinșii. Ve fac răspunzător, dacă la 1 Octombrie vor fi în Franția misionari sau congregațiuni. *Napoleon*“.

— Innot de 6 ore în Mare. În noaptea de 21 August st. n. căzu pe timpul călătorie dela *Messina* la *Malta* a vaporului „*Lederer Sandor*“ de pe bord în mare marinarul *Frantz Spraiach* care adormise. Nimeni n'a observat dispariția lui și deci nu s'a făcut nimic pentru scăpare. *Spraiach* trezit de neașteptatul și periculosul dus începu să innoate din toate puterile și pentru a fi liber se desbracă de toate hainele ce purta.

În fine după șase ore de innotat, când puterile începură al părăsi, *Spraiach* observă lumina și începu aștriga din toate puterile sale. Era un vapor italian care-l auzi și-l scăpă. Salvatul fu scos din apă îmbrăcat și încălzit și apoi dus din *Palermo* spre *Fiume*.

— Cultul religios la Japonezi. Corespondenții marelor ziare europene trimși în Japonia, ne dau cele mai curioase relații despre credința religioasă și despre superstițiile bravel populațiunii din imperiul lui *Micado*.

Doctrina religioasă a Japonezilor este mai liberală decât cel mai pur protestantism creștin;

în schimb miturile și superstițiile sunt mai numeroase decât la ori-care alt popor din lume. Japonezii sunt monoteiști însă concep „Impăria lui Dumnezeu“ pe baze monarhice federative. Așa că zeului suprem „Thao“ îi atribuie numai oficiul de înalt supraveghetor peste nenunțarea zeului mai mic sau „vicezel“, cum s'ar zice în limbajul politic pământesc. Aceștia din urmă au atribuțiuni speciale „Sho-Tse“ protejă copil „Ho-teido“ protejă pe soldați în război, „Shiow-Ro“ dăruiește viață lungă oamenilor, etc. Raporturile dintre zeu și zeu sunt mai mult corelative decât ierarhice; puterea unuia încetează acolo unde începe puterea celuilalt. Așa voește „Thao“, stăpânul stăpânilor! Dar *Thao* are un fiu — unii îl zic „*Budha*“, alții „*Shinto*“ — care a propovăduit printre pământenii sfințele învățături. Pentru restabilirea paternității acestui fiu *Dumnezeu* zeesc s'a versat mult sânge japonez. Poporul japonez e și acum împărțit în două mari partide religioase: unul pretinde că adevăratul fiu al lui *Thao* este *Budha*, pe când celalalt susține dimpotrivă că *Shinto*. De fapt *Budha* și *Shinto* sunt două personalități filozofice cari reprezintă două doctrine religioase deosebite. Doctrina lui *Shinto* e îmbrățișată mai mult de clasele superioare fiindcă are un caracter autocratic pronunțat, are un caracter autocratic pronunțat, pe când aceia a lui *Budha* — fiind prin excelență democratică — a pătruns mai mult în poporul de jos, la clasele muncitoare.

Până la 1867, budismul a fost religia de stat; atunci, în urma unei revoluții, pornită și susținută de clasele superioare, partizanii lui „*Shinto*“ au reușit să declare ca religie de stat învățăturile acestuia.

Muzeele europene au cumpărat atunci prețuri de nimic, numeroase statui de argint și aur reprezentând divinități budiste.

Japonezii nu oficiază decât un singur serviciu religios; acesta se referă la cultul morților. În fiecare casă se află un mic altar în care membrii familiei cântă duos și falnic cântece religioase în amintirea rudelor și prietinelor repauzați.

Cea mai mare sărbătoare a lor este „*Masturi*“ (ziua morților) care se sărbătorește la 15 și 16 Iulie. În aceste zile nu se lucrează nimic. Întreg poporul stă în contemplație gândindu-se la ființele ce i-au fost dragi și roagă pe *Thao* să îngăduie ca sufletele repauzaților să se pogoare în altar, să viziteze pe membrii familiei cari sunt în viață.

În acele zile cimitirile sunt luminate cu lampioane și tot astfel porțile și intrările caselor. Se atarnă lampioane albe pentru sufletele rudelor și prietinelor morți de curând, și de culoare galbenă ori verde pentru străbunii. Sufletele se coboară din „*Yamato*“ și parcurg o distanță de 3 miliarde 600.000.000 Ri (1 Ri 4 km.), până la pământ: familia trebuie să le pregătească pâine de orez și beuturi răcoritoare.

Dar vizita nu poate dura mult căci sufletele trebuie să cutreere în aceste 2 zile toate locurile pe unde au umblat când trăiau pe pământ. De aceea fiecare membru al familiei trebuie să arunce la marginea drumului câte un ban ca să aibă sufletele cu ce plăti vămile. E ușor de priceput cât de mare trebuie să fie afluența cerșetorilor pe drumuri în acele sărbători.

Superstițiile Japonezilor sunt destul de interesante. Popor religios prin excelență, crede în puterea duhurilor rele, în spiritism, în arta prezicerilor, în puterea vânturilor, în blesteme, descântece, vraje și tot soiul de farmece.

Sunt zile bune și zile rele, ceasuri aduceătoare de noroc, și ceasuri de primejdie. Cine vrea să facă o întreprindere oarecare trebuie să consulte mai întâi un calendar: aci sunt însemnate toate zilele ceasurile bune și rele.

Noaptea zilei de 2 Ianuarie este noaptea viziunilor. Fiecare notează ce a visat în aceea noapte și caută în cartea pentru talmăcirea viselor ca să vadă ce i-se va întâmpla în cursul anului. Talmăcirea viselor este o meserie bănoasă la Japonezi. Se întâmplă de multe ori ca izbândirea să fie focmal contrarie de aceia talmăcitorul trebuie să aibă dibăcia oracolor greci dacă voește să nuși piardă clientela.

Cine visează că a ucis, se așteaptă la o fericire mare; cine visează că a găsit bani, va pierde ceva; cine visează că e nenorocit va câștiga ceva; văzând în vis luna și soarele căzând, își vor muri părinții; tunetul însemnează ceartă, ploaia la crimă, zăpada, abundență, etc.

Sunt semne bune și semne rele: dacă o pasăre intră în casă pe fereastră, însemnează noroc; a întâlni pe drum un driu cu mori însemnează că zeii te protejază, dimpotrivă, dacă driul trece pe dinaintea casei, trebuie să închizi ușile și porțile, căci sufletul vre-unui membru viu din familie va căuta să însoțească pe mori în „Yamato“ și astfel vei pierde pe vreunul din ai tăi.

Japonezii nu se culcă nici-o dată cu capul spre Nord și picioarele spre Sud, căci această e poziția celor morți. În toate hotelurile se află câte o busolă care să determine direcțiunea celor patru puncte cardinale, altfel antreprenorii ar risca să nu aibă nici un mușteriu.

Oaspeții se supără dacă la masă le vei așeza lingura pentru orez la stânga farfuriei, căci astfel se servesc criminalii și făcătorii de rele. Nimeni nu-ți va primi un cadou dacă nu-l vei însoți de „Roshi“ (o bucată de hârtie albă), căci numai morții trebuie să primească cadourile desvelite.

Cu foarte mare greutate s'a putut introduce în Japonia obiceiul de a se fotografia oamenii, căci poporul crede că cine va pierde câte o particulă din suflet ori de câte ori se lasă să fie fotografiat.

Japonezii au o mulțime de „zeițăfi ale casei“ pe care le stimează și le cinstesc la zile mari ca să favorizeze prosperitatea familiei și să o protejeze la nevoie. Așa de pildă este zeita „Ben-Zai-Ten-Njo“, mama lui Budha, care întrupează caracterul și hărnicia femeii-mame. Ea este prototipul gospodăriei care și consacră toată viața pentru buna propășire a familiei. „Ben-Zai-Ten-Njo“ are 15 (cinsprezece) copii cărora le-a distribuit roluri precise și i-a deprins cu câte-o anumită meserie. Așa unul e bancher, altul medic, altul croitor, altul gazetar, etc., numai al 15-lea nu are nici o ocupație și trăește nenorocit. El reprezintă pe fiii neascultători, cari din cauza hărniciei lor ajung nenorociți.

Rolul principal al „zeilor casei“ este de a înzestra pe oameni cu diferite daruri ca: sănătate, viață lungă, bogăție, talent, glorie, dragoste și mulțumire.

Zeul suprem al casei se numește „Hotei“. Iși petrece timpul într-o somnoleță și ascultă poveștile pe care copii i-le șoptesc la urechi în vreme ce el dormitează; e scurt și gros ca un butuc, — tipul japonezului.

„Shiov-Ro“ se numește zeul care dăruiește viață lungă oamenilor; are înfățișarea unui moșneag venerabil cu capul mare, cu barbă lungă și albă ca zăpada, cu fruntea lată și dreaptă. Are capul mare — zic japonezii — fiind că cugetă neîncetat cum să facă pe toți oamenii fericiți.

„Tossi-Tocu“ se numește zeul talentelor; părul lui e blond, fruntea lată de artist și ochi vioi cercetători.

„Daicocon“ este zeul bogăției și e foarte darnic cu Japonezii; are înfățișarea unui bătrân fudul îmbrăcat în haine de mătase galbenă și poartă veșnic subțiori un sac cu comori pe care le împărțește muritorilor.

Există și zeul sărăciei, el se numește „Rathse“ și de multe ori e mai activ în îndeplinirea serviciului său decât Daicocon.

Afară de acești „zei ai casei“ se mai află o mulțime de demoni — spirite rele însă nu în sensul diavolului din doctrina creștină, ci mai mult un fel de păcală din poveștile noastre populare. Demoni japonezi sunt tipuri vesele, care necăjesc pe oameni păcălindu-i neconștient.

Japonezii de și cred în nemurirea sufletului, nu cred în „Judecata de apoi“ și deci moartea la ei nu însemnează că sufletul va merge în iad ci în „Yamato“, — locul fericirii fără de sfârșit. Frica de moarte e necunoscută Japonezului și poate această credință contribuie în mare măsură la câștigarea victoriilor din Manciuria!

— Conferența Dnui A. P. Vojen în Lipova. Dl A. P. Vojen, Mercuri după amiază a ținut în Lipova conferența sa despre „Carmen Sylva“. Publicul, adunat din elita societății române din Lipova și Radna, a savurat cu admirație pe distinsul conferențiar. Și îndeosebi intelectualii, la acăr mentalitate s'adresează gândirea subtilă și elegantă înveșmântată într-o limbă atât de perfectă ca și limba pe care o vorbește Dl Vojen.

Proxima conferență o va ține Dl Vojen în Biserica-albă, cu prilejul adunării generale a învățătorilor din diecesa Caransebeșului, care se va ține Duminecă și Luni. D-aci va merge la Lugoj. Itinerarul publicat și în numărul nostru de azi, se modifică, prin urmare.

— Cortesiri americane. În America, țeara progreselor, din multe puncte de vedere, nu se mulțumesc, în luptele electorale, să se denigreze numai cu discursurile, ci întrebunțează în același scop și cinematografele. Astfel, la întrunirile preparatorii pentru alegerea de președinte al Statelor-Unite, adversarii actualului președinte Roosevelt, fac producțiuni cinematografice în care-l arată pe acesta în situațiunile cele mai caraghioase. Ca să-l discrediteze cu desăvârșire îl arată îmbrățișându-se și apoi plimbându-se în trăsura cu bătrânul negru Washington beat.

Reproducțiunile cinematografice și le-au procurat puind pe un actor, care și-a făcut figura lui Roosevelt, să combine și să execute scenele pe care le-au fotografiat și au umplut America cu ele.

— De pe insula Iava. Un comerciant olandez Van Beuren, înoptând într-o pădure din insula Java, a dat peste o familie de pithecanthropi, ființă care dispunându-se din seria maimuțelor mari, formează prima catenă a lanțului omenesc. S'a oprit apoi în acea pădure cu doctorul american Werdehouse, unde a stat trei luni pentru a studia aceste interesante antropoide.

După spusa lor, pithecanthropii sunt foarte puțin numeroși, așa că se vede că nici nu mai există. Trăiesc pe copaci înalți într'un fel de cuiburi mari, unde se acoper noaptea cu un fel de învelitoare făcută de ei din fire vegetale. Au câte-va sunete articulare, prin urmare câte-va cuvinte. Umblă gol, dar femeile lor își atarnă la gât salbe de bețișoare și de fructe.

Van Beuren și Werdehouse au publicat descoperirea făcută de ei și invită pe naturaliști să se ducă a studia aceste interesante exemplare ale umanității primitive în locul indicat de ei.

Avis.

Să aduce la cunoștința P. T. Domnii membrii ai Reuniunii învățătorilor din diecesa Caransebeșului și a publicului interesat că sosind numai azi biletele de cătorie pentru adunarea generală ținândă în Biserica albă, tot numai azi s'au putut expeda la adresa președinților de despărțeminte, de unde se pot căpăta.

Bocșă-montană în 20 August (6 Sept.) 1904.

Joan Marcu,
not. gen. al Reuniunii

Telegramele zilei.

Bad Gastein. M. Sa Regele României a părăsit Bad-Gastein la orele 8.45 dimineața, petrecut fiind până la gară de marele duce de Mecklenburg-Strelitz.

Despărțirea a fost foarte cordială.

Regele se află foarte sănătos și și-a exprimat deplina sa satisfacție pentru timpul petrecut în Bad-Gastein promițând că va veni cu siguranță la anul viitor.

Regele a plecat apoi la München.

Salzburg. M. Sa Regele României a sosit aci la orele 12.30 din zi, venind dela Bad-Gastein cu un tren special.

Suveranul a fost salutată la gară de ministrul României la Petersburg și de doamna Rossetti-Solescu, precum și de dl consilier aulic baronul Myrbach.

După dejun, la care au fost de asemenea invitați dl și d-na Rossetti-Solescu, baronul Myrbach și celelalte personaje aflate la sosirea regelui, Suveranul a părăsit împreună cu suita sa Salzburgul îndreptându-se spre Rerchtesgaden (Bavaria).

Viena. MM. LL. regele și regina României la reîntoarcerea lor în țară se vor opri două zile la Viena, unde vor sosi la 27 Septembrie.

Comitetul aranjator din Timișoara publică următoarea programă a festivităților, ce se vor aranja cu ocazia adunării generale a Asociațiunii și 22 Septembrie st. n. 1904 în Timișoara.

1. La 20 Septembrie întimpinarea la gară a comitetului central.

2. Tot în acea ziua sara de cunună și cină comună în hotelul „Principele Coroană“.

3. La 21 Septembrie dimineața peșteră la serviciul divin la biserica greco-catolică și cea gr.-cat. română din Timișoara-Fabric.

4. La 11 ore înainte de amiază ședința a adunării generale în sala mare a hotelului „Principele de Coroană“.

5. După amiază la 2 ore banchetă în acea sală.

6. Seara la 8 ore concert tot în acea sală.

7. La 22 Septembrie la 10 ore ședința a II-a ședința a adunării generale.

8. Tot în acea ziua după amiază la 2 ore ședința festivă a secțiunilor științifice literare în sala mică a hotelului „Principele de Coroană“.

9. Sara petrecere de joc în sala de biliard a hotelului.

În Timișoara cortele private pentru publicul, care vine la adunarea generală, va fi la dispozițiune, fie-care oaspe poate să chirie numai în hotel; deci toți aceia care voesc a participa la adunarea generală rugați până inclusive 18 Septembrie să trimită la președintele comisiunii de incuartaire Dr. Aurel Cosma avocat la Timișoara, căci alt-cum comisiunea de incuartaire, fiind mare circulația călătorilor în Timișoara, nu va fi în stare a acoperi cerute la timp întârziat; tot-o dată rugați cu aceasta ocaziune a înștiința că este ori nu a participa la banchetă și comitetul aranjator să se poată de timpuriu orienta.

Dacă oaspeții, cari comandează trenuri, vor înștiința, că cu care tren ajung la Timișoara, la gară vor fi așteptați de membrii comisiunii de incuartaire, ca să le comandați că pentru fie-care oaspe în care hotel să lia comandată.

Timișoara, la 19 August 1904.

Comitetul aranjator

ECONOMIE.

Arad, 9 Sept.

Toamna și pomăritul!

II.

(Prăsuarea, plantarea, curățirea, săpatul și îngrijirea pomilor).

Căutăm locul unde avem se așezăm pomii, — și ne apucăm de făcutul gropilor și menii nostri au greșala că fac gropile prea adânci și abia încap pomii, ba le încheșă apoi pomii cu picioarii, prin ce strică numai pomii și semenea pomii se uscă și și dacă pomii cresc în silă, lucrând ast-fel în zadar.

Ca lucrul să nu ne fie în zadar, trebuie să facem mai mari ca pomii să fie în latură să fie groapa ca 2—3 metri mai largă de cum stau rădăcinile pomii iar în afunzime să fie cu 3—4 schioape fundă de cum trebuie să așezăm pomii cându-ne de săpatul groapei pătura de pământului cât putem lua cu harșeu și îl punem de-oparte deschilint de celalalt și fiind mai bun să-l punem pe fundul gropii sau să fie rădăcinile pomii.

Pomii îi punem acum toamna încep frunzele a cădea și nu mai umbrașă nutritor.

Ma! bine e însă a amana transplantarea pomilor până primăvara îndată ce s'a sbicit pământul până nu da sucul nutritor (măzga), cam la luna lui Martie. In cazul acesta mai siguri că se prind, căci cei mutați toamna, fiind geroasă, pot degera — nefiind pământul ast-fel încheșat în jurul pomisorului stră-ast-fel frigul cu înlesnire la rădăcini. In ca nu e iarnă prea geroasă, transplantarea de e cu mult mai bună ca cea de primă- din cauză că până primăvara pământul e în jurul rădăcinilor și așa pomisorii cu- încep a odrăsi cu putere.

Dar chiar amânând transplantarea pomisorilor primăvară, totuși gropile trebuiesc făcute în toamnă, căci prin înghețul de iarnă pământul se îmbunătățește frăgezindu-se și mărun- du-se.

La transplantarea pomisorilor să avem grije, să cu scosul lor să nu le vătămăm rădăcinile în pragem mai întâi cu sapa pătura de pământ deasupra dinprejurul lor — apoi cu harșeu să numai pe de-oparte cu grije desgolind ră- dăcinile și apoi ne mutăm de cealaltă parte tot asemenea făcând, (când săpăm stăm cu o la- te a trupului spre trunchiul pomisorului, ci nu să stăm cu dosul ori cu fața nici când cătră pomisor.)

Tragem apoi încet pomisorul desgro- zându-l încă frumșel rădăcinile ce s'ar mai ținea. Pomisorului ast-fel scos îl rotunzim rădă- cina principală mai tare, iar' cele laterale mai puține, cele firoase însă nu e iertat a le vătăma în loc. Tăetura la rădăcinile rotunzite trebuie fă- cută de așa ca să vie în jos pe pământ, un- de să se cu baleză. Ne apucăm acum și pămên- tul pus de-o parte, săpat de deasupra, îl a- ducem pe fundul groapei și când s'a infundat săpăm întru atât cât să rămână loc numai pen- tru cât are pomisorul lipsă îl așezăm frumos a- zădă și grijă ca să nu-l fie rădăcinile înfrânte — să săpăm apoi pământ țărinos care ar fi bine să se împreună cu gunoii putred, grijim ca rădă- cinile să se îngroape bine umplându-se toate go- rurile spre care scop apăsăm încetinel cu mâna, din când în când și scuturăm așa mai domol pomisoru, turnând apă din greu până se face ca pământul să se îngroape bine deasupra, apoi să ștergem stratul cel din urmă de pământ când apoi să ștergem încetinel jur-împrejur și cu piciorul.

Vom fi cu o deosebită îngrijire să nu în- frângem pomisorii mai afund de cum însese de unde i-am luat, căci vor rodi rar, ba chiar de unele ori.

Prăsirea anume din simburii e cu mult mai bună, ca aducând pomisorii crescuți (pociumpi) în pădure. Pentru prăsire sunt mai buni simbu- rii scoși din poame, pădurețe mari, coapte și scutite în fața soarelui — cei seci micuți ori cei nu sunt buni.

Având sămburii, ne alegem un loc în gră- dină sau și aiea, numai să fie scutit de vânt, porci ori alt-ceva și atât de mare să călți pomii vrem să prăsim. Locul acesta îl săpăm afund cu harșeul, îl gunoim bine cu gu- noii putred, îl mărunțim bine cu grebla, îl fa- cem în formă de strat și cu un gătej trăgând în straturile drepte și în depărtare de 2 schiope, brezde în formă de brăzdulețe așezăm în ele sămburii în asemenea departare, și presărăm apoi ță- rina infundând sătulețele. In ajutorul înghețului pu- tem apoi un așternut subțirel de gunoii putred de frunziș, pae, pleavă ș. a.

Tot asemenea urmă și la prăsirea de pruni, cireși, perseci etc. numai cât simburii a- zădă să sămănăm și mai rar și îndată ce am înlocuit miezul de pe ei, căci alt cum răsar abia în 1 și la 2 ani chiar. Simburii acestor pomi tre- buiesc aleși din poamele cele mai frumoase mai puține și de soiul mai bun, căci aceștia apoi nu mai au lipsă de altoit.

Pentru ca și simburii acestor pomi să ră- dăcină în primăvară avem să purcedem în modul următor: Intr'o cutie punem un strat de pământ săpăm, peste acesta așezăm rânduri-rânduri simburii și apoi umplem cutia cu pământ și așa plină o să ștergăm într'o gaură anume făcută în grădină, să așezăm de peste 2 schioape bune. In pri- măvară cât ce s'a desghețat pământul scoatem cutia o ținem în casă sub laviță, dar jilăvind în- jurul pământul din ea; când vom observa că pomisorii încep a se desgăuca simburii îi luăm frumos și sămănăm în grădină în stratul anume destinat, să ștergem în curând au să răsară, mai ales dacă am să ștergem și un timp cam ploios, iar de nu, avem să ștergem și un timp cam ploios, iar de nu, avem să ștergem noi mereu și ne vom ajunge scopul.

Simburii de mere, pere și sămănăm toamna târziu când îngălbînându-se frunzele pomilor încep a cădea. Ii putem sămăna și primăvara cât ce s'a desghețat pământul, dar mai bine reușesc cei de toamna. (Va urma).

Bibliografii.

A apărut:

Amicul tinerimei foaie de cunoștințe folosi- toare pentru educarea tinerimei române. Director, proprietar și editor I. Moisil, directorul gimna- siului din T.-Jiu.

Amicul Tinerimei, ce intră acum în al doi- lea an, continuă a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobelizeze inima, să-i instruiască spiritul și să-i dea cunoștințe pentru viața practică.

Tinerimei noastre setoase după învățăturii solide, doritoare de a se instrui, i-a lipsit până acuma o ast-fel de revistă. *Amicul Tinerimei* însă va îngriji a-i da materialul necesar pentru studiul mai întinse, indispensabile astăzi mai ales — de când cu introducerea examenelor de absolvire de gimnasiu și liceu.

Amicul Tinerimei dorește să se umple a- ceastă lacună. El va publica deci deosebite isto- rioare, nuvele și romane istorice și științifice, care vor desvolta simțul de dreptate, adevăr și onoare, — va îmbogăți sufletul cu cunoștințe asupra vie- ței și lumii, — va publica biografii de oameni mari, care au avut o influență puternică asupra formării caracterelor, — apoi descrieri geografice din țeară și străinătate, schițe de istoria antică și modernă, — va explica tainele și minunile na- turii, — va ține în curent pe tinerii sei cititori cu invențiunile moderne, — va descrie lumea ti- nărului cu plăcerile și necesarile ei, — va fi deci un prieten sincer al tinerimei.

Având tot sprijinul, revista va fi ilustrată. Abonamentele și ori-ce privește revista, se vor adresa la Redacția „*Amicul Tinerimei*”, Târgu-Jiu. (România). Abon. pentru Ung. 8 cor. an.

Publicare.

Prin aceasta se face publicamente cunoscut, ca tîrgul de țară în Comuna Totvârad se va ținea la 27 Septembrie 1904.

Se poate comunica cu trenul din toate părțile.

Totvârad 12 August 1904.

336

Tomuția.
notar.

Licitațiune minuendă.

Pentru renovarea bisericii rom. gr.-or. din Călacea (comitatul Timiș, p. u. Orcy- falva), se escrie licitațiune minuendă ver- bală și cu oferte închise, cu prețul de ex- clamare 2745 cor. 63 fl.

Reflectanții înainte de licitațiune au să depună vadiu 10% în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Planul, preliminarul de spese și con- dițiunile de renovare, se pot vedea la ofi- ciul parochial din loc.

Licitațiunea verbală se va ținea Lună în 30 Aug. (12 Sept.) a. c. la 11 ore îna- inte de amiază în localitatea școalei con- fesionale din loc, ear ofertele închise, se pot presenta la oficiul parochial numai până la 9 ore nainte de amiază a acele- iiași zi.

Călacea la 18/31 Aug. 1904.

Comitetul parochial.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Un harnic comis (manufacturer) cu praxă mai îndelungată, află imediat aplicare la domni

Ioan Comșa & fiu
Seliște.

366 1-3

Damele Engleze, — nici odată nu folosesc cremă, ci lapte de castraveți, care se poate că- păta în calitate veritabilă engleză în farmacia lui Balassa K. Budapesta, Erzsébetfalva. Are efect necondiționat sigur și este un mijloc cos- metic inofensiv, care deja după-o scurtă folosire îndepartează alunitele petele de ficat, zgrăbunțele nutesserii, și tot felul de impurități faciale, dând teantului un aspect tinăresc și vior. Să fim cu atențiune, ca pe fiecare flacon să se poată ceti numele lui Balassa. Un flacon 2 cor., săpun de castraveți veritabil englez 1 cor., pudră de castraveți 1 cor. 20 bani. Se poate căpăta în ori-care farmacie; prin postă se trimit de cătră farmacistul Balassa Kornél, Budapesta, Erzsé- betfalva Deposit principal la farmacia lui Földes Kelemen, și drogueria lui Vojtek és Veisz. 367

Avis

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că

Cafeneaua „Japan“

transformată conform recerintelor presen- tului a trecut cu ziua de 8 Sept. 12 ore meridiane în posesiunea mea.

După experiențe de mai mulți ani, pe cari le-am câștigat în cafenelele de primul rang și în kioscul din parcul Baross din Arad, am ajuns în plăcuta poziție să pot satisface pe deplin pretențiile on. public în privința asta, din care cauză am lipsă de binevoitorul sprijin al on. public, pe care implorându-l, rămân

cu deosebit respect.

Szűsz Mór

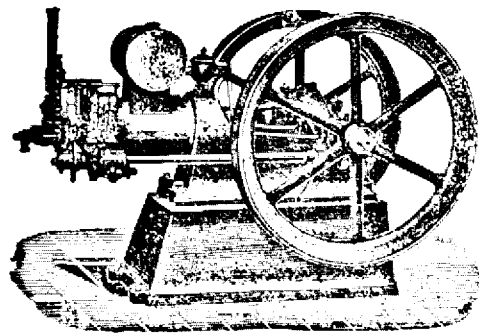
cafegiu.

368

Dimineața cafea abonama, ori lapte la lună 6 cor. Mai departe se poate abona la ziar pentru preț d jeumătate.

Numărul Telefonului 86.

Birou de mecanica și atelier de mașini.
Intreprindere de instalațiuni
de gaz și apaducte.

BEER ISTVÁN
inginer privat. 318

TEMESVÁR-JÓZSEFVÁROS, Küttl-tér

Tot felul de instalațiuni de iluminare de ori-ce sistem, deposit de reflectori, instalațiuni de băi și closete.

Executare specialista de reparațiuni de mașine și c-zane.

Planuri și bugete gratuite.

Numărul Telefonului 86.

Editor-proprietar: George Nichin
Redactor responsabil: Ioan Russu-Ștrianu.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

Imprumut de bani cu amortisare

de 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40 și 50 ani
 pe mosii . . . cu amortisare de capital și de interes corespunzătoare de 4⁰/₁₀₀ și 4¹/₂⁰/₁₀₀
 pe case în Arad . . . de 4¹/₂ — 4³/₄⁰/₁₀₀.
 Credit pentru zidirea de case nouă.

Institutul pentru credit fonciar din Sibiu

m'a însărcinat singur pe subscrierul cu mijlocirea afacerilor de împrumutare în Arad, comitatul Aradului și în cercurile Gyula, Csaba, Bichis și Orosháza din com. Bichișului. 215

Imprumuturile institutului din Sibiu și până aici erau foarte căutate, iar în timpul din urmă tabelele au devenit atât de estive, încât sunt și de cât împrumuturile dela institutete din capitală mai considerabil de favorabile.

D'aci înainte mă voi nizu și mai mult să servesc publicul cu afaceri de împrumuturi cât se poate mai iute, punctual și mai prompt. Și până aici firma mea a fost cea mai solidă și recunoscută ca cea mai deamnă de încredere.

Spese anticipative nu sunt, ba anticipez și spesele de intabulare și îndeplinesc convertirile.

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a institutului de credit fonciar din Sibiu a lui

SZÜCS F. VILMOS**ARAD, Boros-Béni-tér 22 szám.**

Primesc pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.

Cereți catalogul de prețuri!

Telef. p. com. 395.

Telef. p. oraș 395.

Recomand**domnilor voluntari**

magasinul meu de uniforme militare

din care ies cele mai

elegante și cele mai fine uniforme

pentru

— soldați de ori-care armament. —

Sugár József

croitor de uniforme pentru soldați și haine engleze pentru domni.

ARAD, Andrásy-tér 20 sz.

La cerere trimit în provincie pe încredințatul meu ca să ia măsură.

Cereți catalogul de prețuri.

LENGYEL GYULA

lăcătar de zidiri.

Arad, Strada Vörösmarty Nr. 3.

Pregătește accesoriul de fer pentru zidiri, grilaje pentru cimitire, mașine de fert în formă de masă și ori-ce fel de lucrare de lăcătar.

332

Cu stimă:

Lengyel Gyula.

Cursul pentru pregătirea mai departe a tinerilor al lui

CZOBOR OTTO, ARAD.

Pregătește pentru examenul de admisiune la obținerea dreptului de voluntariat.

În curs funcționează profesori de forță. De plasarea elevilor din provincie se îngrijește direcțiunea cursului. La cercări servește cu informațiuni

358

CZOBOR OTTÓ

conducătorul cursului.

— Kossuth-utca Numărul 41. —

KALMÁR JÓZSEF

prăvălie de aparate electrice.

ARAD, Salacz-utca 2.

Are în deposit:

bicicle de primul rang

precum și toate părțile constitutive pentru bicicle, gumii și lămpi de acetylen!

In atelierul său

reparează, transformă și mărește bicicle cu roate mobile.

Primește emalarea de bicicle în foc, nichelarea părților constitutive de bicicle, sau ori-ce reparațiuni de felul acesta.

— Condițiuni de plătire favorabile. —

Montează:

telefoane cu încopciare de cerc ori catrală.

Telefoane mici de case, instalări de clopoțele electrice, ori reparațiunile acestora.

— Prețuri culante. —

Are în deposit:

Mașini de cusut SINGER

Mașine cu suveică rotundă sistem Singer ori mașini de cusut pentru odă.

In atelierul său

se primesc tot felul de reparațiuni apținătoare acestei branșe.

Se primesc reparațiuni de mașine brodat în rate favorabile lunare.

Nr. Telefonului pentru oraș și comitat 24